

Skolenes landsforbund
Postboks 8783 Youngstorget N-0028 OSLO

Besøksadresse: Møllergt. 20
Tlf: 23 06 13 62, Fax: 23 06 13 83
E-post: skolenes@skolenes.no
Org.nr.970 533 362
Bankgiro: 9001 06 00919

Utdanningsdirektoratet
Postboks 2924 Tøyen
0608 Oslo

Deres ref:2008/749

Vår ref: GG/760.2

Dato: 29.10.08

HØRING – Om forslag til endring av forskrift til opplæringsloven kapittel 22 og forskrift til privatskoleloven kapittel 7 – retten til nødvendig rådgivning samt anbefalt formell kompetanse og anbefalte kompetansekriterier for rådgivere

Skolenes landsforbund viser til brev fra Utdanningsdirektoratet av 11. juli om ovennevnte, og har følgende kommentarer til høringsdokumentet:

Til høringens del I – Retten til nødvendig rådgivning

Skolenes landsforbund synes det er helt utmerket at elevenes rett til rådgivning tydeliggjøres og styrkes. Imidlertid er det to forhold i høringen vi har merknader til. Det gjelder for det første at en foreslår et skille mellom faglige vansker og personlige, sosiale og emosjonelle vansker, og for det andre gjelder det punkt 5 i høringen – Økonomiske og administrative konsekvenser.

1. Skille mellom faglige vansker og personlige, sosiale og emosjonelle vansker.

I punkt 7, merknader til enkeltbestemmelsene, til §22-2 sosialpedagogisk rådgivning, sies det at første ledd begrenser den sosialpedagogiske rådgivningens virkeområde ved at faglige vansker ikke lenger skal være en del av den sosialpedagogiske rådgivningen. Dette begrunnes her med at det er kontaktlæreren, eventuelt spesialpedagogen, PP-tjenesten eller oppfølgingstjenesten som har ansvar for disse problemene. For Skolenes landsforbund blir dette et kunstig skille. Det er ingen tvil om at faglige vansker kan ha sin årsak i personlige, sosiale eller emosjonelle vansker og vice versa. Etter vår oppfatning er det avgjørende viktig at rådgiveren kan identifisere spesielle faglige vansker hos eleven, og være den som kan hjelpe eleven videre for å få den hjelp og tilrettelegging som er nødvendig. Dette forutsetter at rådgiver har undervisningskompetanse og undervisningserfaring fra det skoleslaget der rådgiveren har sitt virke. Det er en lang og god tradisjon i norsk skole for at rådgiver er med i teamet rundt elever som har spesielle behov, og vi kan ikke se noen god grunn til å endre på dette.

Den eneste mulige grunn vi kan se for å innføre dette skillet er det som kommer fram i høringens del II der direktoratet går inn for å skille rådgivningen fra den øvrige virksomheten i skolen ved å innføre et nytt prinsipp om at det ikke skal være krav til undervisningskompetanse hos de som tilsettes som rådgivere. Mer om dette i høringens del II.

2. Økonomiske og administrative konsekvenser

For Skolenes landsforbund virker det utrolig at Utdanningsdirektoratet i notatets punkt 5 – Økonomiske og administrative konsekvenser, konkluderer med at forslaget til nytt kapittel 22 i forskrift til opplæringsloven ikke vil implisere økte utgifter for skoleeier all den tid selve begrunnelsen for endringen er å styrke den rådgivningen som eleven faktisk får. Det påpekes også flere steder at det er elever som ikke får den rådgivning de har behov for og krav på. Skolenes landsforbund er enige i behovet for en styrket rådgivningstjeneste, men ser at dette

ikke er mulig uten at en samtidig sørger for økte ressurser. Etter vår erfaring kan dette bare gjøres ved at en innfører en ressursbestemmelse som angir en minimumsressurs i forhold til et antall elever på en skole. Vi er oppmerksomme på faren for at en minimumsbestemmelse fort kan bli en standard, men vår erfaring er uansett at uten sikringsbestemmelser blir forskjellene uakseptabelt store.

Endringsforslag til tekst i forskriftene:

§ 22-2 Sosialpedagogisk rådgiving

Den enkelte eleven har rett til å få nødvendig rådgiving, oppfølging og hjelp med å finne seg til rette under opplæringa, ved spesielle faglege vanskar under opplæringa, og ved personlege, sosiale og emosjonelle vanskar som kan ha noko å seie for opplæringa.

Ved behov skal eleven få hjelp til mellom anna å:

- Klarleggje problem og omfanget av desse
- Vurdere kva skolen kan bidra med, og om det er behov for hjelpeinstansar utanom skolen
- Finne dei rette hjelpeinstansane og formidle kontakt med desse.

Eleven skal bli møtt med respekt av skolen sitt personale i forhold til sine sosiale, personlege og emosjonelle vanskar.

Det skal vere tett kontakt mellom skolens personale og hjelpeinstansar utanfor skolen slik at det blir samanheng i tiltaka rundt eleven.

Kommentar:

Første ledd: Her har vi valgt å bruke den formuleringen som står i forskriften i dag da vi synes den på en utmerket måte poengterer hva det er som er den sosialpedagogiske rådgivningens mål. Det er etter vår oppfatning avgjørende viktig å holde fast ved at det er vansker som har betydning for opplæringa som er rådgivingstjenestens anliggende, og opplæringa handler i all hovedsak om fag. Det er derfor unaturlig å skulle skille faglige vansker ut fra det rådgiveren skal befatte seg med.

Andre ledd: Her har vi ingen endringsforslag ut over at vi har byttet ut ordet *kan* med ordet *skal*. Dette er en god presisering av hvordan en sosialpedagogisk rådgiver skal jobbe i forhold til sosiale, personlige og emosjonelle vansker. Det er skolens oppgave å ta seg av det som har betydning for opplæringa, og å legge til rette slik at eleven kan få undervisning tilpasset sine behov, men det er like viktig at en kan henvise videre i de tilfeller der en avdekker problemer som går ut over det skolen kan og skal håndtere. I stedet for å trekke sosialfaglig kompetanse inn i skolen som ansatte er det etter vår oppfatning riktigere å hjelpe eleven til å få kontakt med de instanser i kommunen som har det sosialfaglige ansvaret og de fagfolkene som kan gi den nødvendige hjelpen. Det vil nok også være riktig å trekke disse instansene inn i skolen i større grad heller enn at skolen skal overta ansvaret deres.

Tredje ledd: Ingen endringsforslag ut over at vi har byttet ut ordet *problem* med ordet *vanskar* for å få samsvar med språket i første ledd.

Fjerde ledd: Ordet *bør* er byttet ut med ordet *skal*. Skolenes landsforbund er av den oppfatning at ord som kan og bør passer dårlig i en forskrift som skal angi hvilke rettigheter elevene har. Disse ordene gjør forskriften til en anbefaling og ikke en rettighet.

Til høringens del II – Forslag til anbefalt formell kompetanse og anbefalte kompetansekriterier for rådgivere

Skolenes landsforbund slutter seg til forslaget intensjon, og ønsker velkommen kompetansekrav for rådgivere. Vi har likevel noen merknader til høringsnotatet.

1. Undervisningspersonale eller ikke?

I avsnitt 3 – Gjeldende rett slår saksbehandleren fast at rådgivere ikke er undervisningspersonale, og at kompetansekravene for undervisningspersonale derfor ikke gjelder for disse. Dette vil Skolenes landsforbund på det sterkeste imøtegå. Det er korrekt at det ikke har vært stilt opp konkrete kompetansekrav for å tilsettes som rådgiver, men dersom Utdanningsdirektoratet med denne høringen vil innføre det nye prinsipp at rådgivere ikke skal være undervisningspersonale i bunn er det et alvorlig og vidtfavnende grep vi tviler på at en overskuer konsekvensene av. Rådgiverstillingene har alltid vært å anse som en funksjon i skolen, og ikke som egne stillinger. Dette viser også tariffhistorien med all mulig tydelighet. Fortsatt er det slik i Hovedtariffavtalen mellom KS og undervisningspersonalets organisasjoner at avlønning av rådgivere omhandles i SFS 2213 under Diverse bestemmelser, pkt 1.1 Godtgjøring for funksjoner. Her står det ”Rådgiver-/sosiallærertjeneste godtgjøres med minimum kr. 12 000 pr.år.” Dette er da å betrakte som et funksjonstillegg som kommer i tillegg til den lønna vedkommende har i undervisningsstilling, eller ville hatt i undervisningsstilling dersom rådgivertjenesten utgjør 100%.

”Beviset” som oppstilles i høringsutkastet for at rådgivere ikke skal være utdanningspersonale er Ot.prp. nr. 46 (1997-1998) om opplæringsloven der det i merknad til §10-1 (kompetansekrav til undervisningspersonale) sies ”*Ettersom regelen er avgrensa til undervisningsstillinger, gjeld han ikkje for assistentar som hjelper undervisningspersonalet i undervisninga, og personale som gir støtte utanom undervisninga, til dømes knytt til sosialpedagogiske tiltak*”. Direktoratet konkluderer ut fra dette at opplæringsloven ikke oppstiller kompetansekrav for rådgivere. Vi vil hevde at dette er feil konklusjon. Når en i Ot.prp. nr. 46 nevner personale som gir støtte utenom undervisninga mener vi det gjelder miljøarbeidere og miljøterapeuter som det har blitt ansatt en del av i skolen, kanskje særlig i videregående skole. For øvrig viser direktoratet selv til undersøkelsen fra Høgskolen i Oslo i 1998-99 der det går fram at alle rådgivere i skolen hadde utdanning som lærer/adjunkt/lektor, og at omtrent halvparten hadde minst 10 vekttall i tillegg som var relevant for arbeidet som rådgivere. Denne undersøkelsen var altså gjort etter at Ot.prp. nr. 46 ble lagt fram, og viser at det ikke er rådgivere merknaden omhandler.

Skolenes landsforbund vil som en følge av dette at kravet til formell kompetanse for rådgivere må være undervisningskompetanse i vedkommende skoleslag, rådgiverrelevant utdanning på minst 60 studiepoeng der 30 studiepoeng eller mer av den rådgiverrelevante utdanningen bør dekke hovedoppgavene innen sosialpedagogisk rådgivning og/eller utdannings- og yrkesrådgivning som rådgiveren skal ha særlig ansvar for. Videre mener Skolenes landsforbund at den som ansettes som rådgiver bør ha undervisningserfaring fra det skoleslag det tilsettes i. Det som ytterligere styrker at det bør være slik er formuleringene i strekpunkt 2 under særskilte kompetansekriterier for sosialpedagogiske rådgivere: ”*ha ferdigheter og kunnskaper som gjør vedkommende i stand til å bistå og gi råd til elever som har personlige, sosiale og emosjonelle vansker som har betydning for opplæringen*”. Dette handler om pedagogiske vurderinger rådgiveren må ha både utdanning og erfaring for å kunne vurdere. Vi viser her også til det vi sa om sammenhengen mellom faglige vansker og personlige, sosiale og emosjonelle vansker til del I av høringen.

Det samme gjelder etter vår oppfatning i forhold til strekpunkt 2 under særskilte kompetansekriterier for utdannings- og yrkesrådgivere: ”*gi eleven tilpasset og realistisk utdannings- og yrkesrådgivning basert på elevens ønsker, forutsetninger og muligheter, for å bidra til et reflektert og bevisst utdannings- og yrkesvalg*.” Dette er pedagogiske vurderinger som krever både utdanning og erfaring for å kunne takle på best mulig måte.

Skolenes landsforbund støtter at det settes opp kompetansekrav og kompetansekriterier for rådgivere, men vil på det sterkeste motsette seg at dette skal resultere i at det i praksis blir reduserte krav til kompetanse for tilsetting som rådgiver.

2. Konsekvenser for de som er rådgivere i dag

Skolenes landsforbund vil også peke på at det å sette opp kompetansekrav for tilsetting i rådgiverstilling vil skape store forventninger fra de som fungerer i slik stilling i dag. For oss er det selvsagt at slike krav må følges opp med en plan for hvordan disse rådgiverne skal få tilbud om den nødvendige kompetanseheving.

Endringsforslag til tekst i høringens pkt 4 – Forslag til anbefalt formell kompetanse og kompetansekriterier for rådgivere i skolen.

4.1 Anbefalt formell kompetanse

- Alle som tilsettes som rådgiver i skolen må ha undervisningskompetanse for det skoleslaget de tilsettes i.

- I tillegg bør utdanningen inneholde en rådgiverrelevant utdanning på minst 60 studiepoeng. 30 studiepoeng eller mer av den rådgiverrelevante utdanningen bør dekke hovedoppgavene innen sosialpedagogisk rådgiving og /eller utdannings- og yrkesrådgiving som rådgiveren skal ha ansvar for. Dette innebærer at det kan være ulikt innhold i rådgiverrelevant utdanning for en sosialpedagogisk rådgiver og en utdannings- og yrkesrådgiver.

- Den som tilsettes som rådgiver bør ha undervisningserfaring fra det skoleslaget der tilsettingen skjer.

Anbefalingen om formell kompetanse skal bidra til at personer som ansettes som rådgivere skal ha gode grunnleggende kvalifikasjoner for sitt arbeid. Mange ulike fag og fagsammensetninger kan være relevante. Relevansen må vurderes i det enkelte konkrete tilfelle.

Tredje og fjerde ledd strykes.

4.2.1 Anbefalte kompetansekriterier sosialpedagogisk rådgiver.

Følgende punkt tas inn i tillegg under særskilte kompetansekriterier:

- ha kjennskap til generelle og spesifikke læreplaner og hvilke utslag disse kan gi hos ulike elever

- kunne vurdere behov for, og gi råd om, individuell tilrettelegging av opplæringen

Med hilsen
SKOLENES LANDSFORBUND

Stein Grøtting
Forbundsleder

Geir Granås
Forbundssekretær